

ЮРКЕВИЧ Лев Йосипович (псевдоніми: Л. Рибалка, Е. Nicolet, Причепа та ін.; 19(31). 08. 1883, с. Криве Сквирського пов. Київської губ., нині Житомирського р-ну Житомирської обл. — 24. 10. 1919, Москва) — політичний діяч, публіцист. Син *Йосипа*, чоловік *Марії*, батько *Юрія Юркевичів*. Член РУП (1904), один із засновників УСДРП (1905). Навчався в Університеті св. Володимира у Києві (від 1903, відрахований за участь у революційних гуртках). 1907 емігрував до Швейцарії, де в Женеві закінчив університетську освіту. Від 1911 мешкав у Франції, Львові, а від 1914 — знову в Швейцарії. Використовуючи чималу спадщину, що дісталася йому від батька, заснував і видавав у Львові щомісячник УСДРП «Наш голос» (1910—11), фінансував київський журнал «Дзвін» (1913—14), друкувався у ньому під псевдонімом Л. Рибалка. Автор брошур, присвячених національному питанню та проблемам робітничого руху, зокрема «Національна справа і робітництво», «Кляси і суспільство» (обидві — 1913). Відстоюючи ідею української пролетарської революції, виступав проти українського міщанства та орієнтації на Австро-Угорщину й Німеччину. У «Дзвоні», брошурах, а

також у часописі «Боротьба» (Женева, 1915—16, 7 випусків), який він фінансував і видавав, під псевдонімом Е. Nicolet полемізував із *Д. Донцовим* із приводу «буржуазно-націоналістичної» позиції останнього щодо відокремлення України від Росії та входження до складу Австро-Угорщини, піддавав осудові українську буржуазію в Російській імперії (за рабську підтримку царизму) та емігрантський Союз визволення України (як агентів австро-угорського і німецького імперіалізму). Його відкритий лист, адресований 2-й Міжнар. конференції соціалістів у Кінталі (Швейцарія) 1916, опубліковано в Лозанні (Швейцарія) у вигляді брошури під назвою «L'Ukraine et la guerre». Ю. критикував шовіністичне, централістське мислення російських більшовиків і захищав необхідність української автономії, окремої української пролетарської революції та УСДРП. *В. Ленін*, вважаючи Ю. небезпечним противником, інтригував проти нього. 1917 в Женеві Ю. видав брошуру «Русские социал-демократы и национальный вопрос», що була одним із найкращих зразків критики ленінської позиції демократичного централізму і його національної політики (український переклад — Мюнхен, 1926, К., 2012, англійський — у «Journal of Ukrainian Studies», 1982). Після Лютневої революції 1917 намагався повернутися в Україну, помер від тифу.

Рекомендована література

1. Левинський В. Лев Юркевич. Л., 1927;
2. Дорошенко Д. З історії української політичної думки за часів світової війни. Прага, 1936;
3. Юркевич Ю. Л. Минувшее проходит предо мною... Москва, 2000;
4. Його ж. Дитинство і юність. Спогади // Україна. Наука і культура. 2008. Вип. 34.

П. В. Одарченко

Бібліографічний опис:

Юркевич Лев Йосипович / П. В. Одарченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891182>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).